

بررسی وضعیت بازسازی ذخایر ماهی قزل آلا خال قرمز رودخانه‌ای (*Salmo trutta fario*)

استان مازندران در سال ۸۵

حوا فاندر^۱، مسعود حقیقی^۱، مارال فکور خصال^۲، علی پاشا زانوسی^۳، مصطفی رضوانی^۴

۱- مرکز تحقیقات ماهیان سردآبی کشور

پست الکترونیکی مسئول مقاله: fanderhg@yahoo.com

چکیده: ماهی قزل آلا خال قرمز (*Salmo trutta fario*) یکی از گونه‌های بومی آزاد ماهیان در ایران است که متأسفانه نسل این ماهی در آبهای شمالی کشور، در معرض خطر جدی قرار گرفته است. محل زندگی این ماهی، در رودخانه‌هایی با آبهای صاف، تمیز، سرد و جریان تند است. در حال حاضر، ذخایر این ماهی در رودخانه‌های استان مازندران نه تنها سیری نزولی داشته بلکه نمونه‌های موجود، از نظر اندازه قابل بهره برداری نمی باشد. در این راستا، تنها منبع قابل دسترسی به اینگونه در شمال کشور، منطقه حفاظت شده لار می باشد. دلایل متعددی بر روند کاهش بیش از حد این گونه تأثیر گذار می‌باشد که از جمله می توان به تخریب زیستگاه‌های این ماهی، عدم سهولت عادت به غذای مصنوعی و نیز حساسیت بیش از حد به عوامل بیولوژیک اشاره نمود. در سال ۱۳۸۵ تکثیر مصنوعی قزل آلا خال قرمز با هدف بازسازی ذخایر توسط مرکز شهید باهنر کلاردشت انجام شد. در آذر ماه سال ۸۵ تعداد ۲۰۴ مولد ماده و ۹۲ مولد نر از سد لار صید شد که از این میان تعداد ۲۰۱ مولد ماده (حداکثر وزن ۸۵۵ گرم و حداقل وزن ۱۶۰ گرم) و ۸۸ مولد نر (حداکثر وزن ۵۶۰ و حداقل وزن ۲۶۰ گرم) مورد استحصال قرار گرفت. در عمل تکثیر به ازای هر دو مولد ماده، از یک مولد نر استفاده شد که این عمل به روشلقاح خشک انجام شد. درصد لقاح در این تکثیر ۹۹ درصد با هم آوری کاری ۱۷۴۶۷۲ تخم بود. تعداد کل بچه ماهیان رهاسازی شده ۱۶۷۰۸۸ عدد با وزن متوسط ۲۵۰ الی ۳۵۰ میلی گرم بود که در رودخانه‌های پلور، دلیر، ناتر و سردآبرودچالوس رهاسازی شدند. در پایان عمل تکثیر تعداد مولدین بازمانده ۱۹۷ مولد ماده و ۸۲ مولد نر بود. این تعداد مولد حدود یک سال در مرکز نگهداری شدند و در سال ۸۶ جهت تکثیر مجدد از این مولدین، متأسفانه به دلیل عدم رسیدگی جنسیامکان تکثیر میسر نشد. لذا، پروژه‌های تکمیلی جهت حفظ ذخایر این ماهی که تأثیر به سزایی در حفظ اکوسیستم طبیعی دارد ضروری به نظر می رسد.

کلمات کلیدی: قزل آلا خال قرمز؛ بازسازی ذخایر؛ استان مازندران؛ رودخانه‌های شمالی